

Verlag van het ingevolge artikel 5, sub d., j° 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen het ministerie van Buitenlandse Zaken en het Nationaal Archief met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, voor de archiefbescheiden van het ministerie van Buitenlandse Zaken op het beleidsterrein Nederlands buitenlands beleid in de periode vanaf 1990.

Den Haag, mei 2007
mw. drs. N. Pels

INLEIDING

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het Archiefbesluit 1995 (Stb.1995/671). De lijst heeft de vorm van een Basisselectiedocument (BSD). Een BSD bestaat voor het grootste deel uit een lijst van handelingen. In een BSD wordt op grond van een aantal selectiecriteria aan elke handeling een waardering gegeven, die neerkomt op een selectiebeslissing met betrekking tot de bescheiden die de neerslag van de handeling vormen (B = te bewaren; V = te vernietigen).

Het BSD fungeert als nieuw selectie-instrument voor de archiefbescheiden van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor de periode vanaf 1990.

Er zijn geen bestaande selectielijsten die dienen te worden ingetrokken.

BELEIDSTERREIN

Elke dag en elk uur behartigt het ministerie van BZ de belangen van het Koninkrijk der Nederlanden in het buitenland. Als naar buiten gericht land zet Nederland zich van oudsher in voor de internationale rechtsorde. Nederland bouwt mee aan een veilige, stabiele en welvarende wereld. Daarnaast zet ons land zich in om conflicten, armoede en onrecht tegen te gaan. BZ geeft, in overleg met andere ministeries, vorm aan het Europa van de toekomst en zorgt ervoor dat Nederland in de EU met één stem spreekt. Op meer dan 150 plekken in de wereld en in Den Haag doen landgenoten, bedrijven en instellingen een beroep op de kennis van medewerkers van het ministerie van BZ.

Doelstellingen van buitenlands beleid zijn het bevorderen van de betrekkingen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en andere landen en het bevorderen van een rechtvaardige wereld waarin vrede en veiligheid, welzijn en menselijke waardigheid zijn gewaarborgd. Deze doelstellingen zijn afkomstig uit het Introductiedossier 2002 opgesteld door het Bureau Secretaris-Generaal (juli 2002). In brede zin richt het beleid zich op vijf hoofddoelstellingen, te weten:

- Bevorderen internationale ordening;
- Bevorderen vrede, veiligheid en stabiliteit;
- Bevorderen Europese integratie;
- Bestrijden duurzame armoede;
- Bevorderen Nederlandse bilaterale betrekkingen.

De taken van het ministerie van BZ bestaan onder meer uit het voorbereiden en het uitvoeren van beleid dat betrekking heeft op thema's die specifiek behoren tot het beleidsterrein van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking (te denken valt onder meer aan het veiligheidsbeleid en institutionele aangelegenheden in het kader van de Europese Unie); het verlenen van diensten aan Nederlanders in den vreemde; en het onderhouden van betrekkingen met buitenlandse regeringen en internationale organisaties. Daarnaast is het ministerie van BZ verantwoordelijk voor de coördinatie van het Nederlands buitenlands beleid in zijn geheel. De coördinerende taak van BZ lijkt wat minder tastbaar te zijn dan de overige taken van het ministerie van BZ. Daarom volgt hier een korte uitleg over deze specifieke taak. De coördinerende rol houdt in dat BZ de eenheid van het Nederlands buitenlands beleid bewaakt ongeacht het aan de orde zijnde beleidsterrein. De coördinerende taak loopt dwars door alle beleidsmatige en dienstverlenende taken heen.

De coördinatie is gericht op het bepalen en inbrengen van het intra- en/of interdepartementale standpunt en omvat een of meer van de volgende activiteiten:

- het organiseren van het leveren van inhoudelijke bijdragen;

- het zorg dragen voor (organiseren van) de afstemming van het standpunt;
- de eindredactie van documenten waarin het standpunt is verwoord, eventueel in de vorm van een instructie;
- het plegen van vooroverleg met andere deelnemers van het (internationale) forum teneinde medestanders voor het (Nederlands of BZ-) standpunt te vinden (lobbyen);
- het inbrengen van het (Nederlands of BZ-) standpunt in het (internationale) forum;
- het opstellen van een verslag (of anderszins terugkoppelen van bereikte resultaten);
- het inlichten van de andere betrokken departementen omtrent de resultaten;
- het organiseren van of het toezien op de uitvoering van genomen besluiten.

De coördinerende rol van BZ werd nog eens benadrukt door de kabinetten-Balkenende I en II. Zij gaven aan een multidimensionale aanpak voor te staan van vraagstukken waar Nederland internationaal mee wordt geconfronteerd. Het Kabinet formuleerde het als volgt: "Alleen een integrale benadering biedt kans van slagen. De regering zal zowel binnen het Ministerie van Buitenlands Zaken als interdepartementaal en internationaal blijven werken aan een gecoördineerde en coherente benadering van de internationale vraagstukken, met inzet van de meest effectieve en efficiënte combinatie van diplomatieke- en veiligheidspolitieke middelen."

Binnen het beleidsterrein zijn de volgende actoren actief geweest:

- Minister van Buitenlandse Zaken
- Minister/Staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking
- Staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken (belast met Europese Zaken)
- Adviescommissies

REIKWIJDTE VAN DIT BSD

Dit BSD wordt thans ter vaststelling aangeboden voor de zorgdrager ministerie van Buitenlandse Zaken en onder zijn zorg ressorterende actoren.

TOTSTANDKOMING BSD

Het BSD is gebaseerd op het institutioneel onderzoek dat bij het ministerie van Buitenlandse Zaken door drs. H. Kabos, drs. L. Boer, drs. B. Duizer en drs. M.C.L. Gimbrère werd verricht in 2006. Dit institutioneel onderzoek resulteerde in het PIVOT-rapport nr. 186, *het Nederlands Buitenlands beleid Binnenstebuiten gekeerd*.

DRIEHOEKSOVERLEG

Aan het driehoeksoverleg werd door de volgende personen deelgenomen:

♦ Ministerie van Buitenlandse Zaken

- Als beleidsdeskundigen:
 - prof. A.E. Kersten (honorair historisch adviseur)
 - drs. M.C. van Hoogstraten (voormalig ambassadeeraad en hoofd van de politieke afdeling van de Nederlandse ambassade in Jakarta; nu plaatsvervangend directeur directie documentaire informatievoorziening)
 - drs A.C. van der Zwan, (coördinator Historische Eenheid)
- Als deskundigen archiefbeheer:
 - drs. H. Kabos, (senior medewerker beleidsontwikkeling documentaire informatievoorziening)
 - drs. M.C.L. Gimbrère, (medewerker beleidsontwikkeling documentaire informatievoorziening)

Vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris:

- mw. drs. N. Pels, medewerker Selectie en Acquisitie Nationaal Archief

Als materiedeskundigen:

Zowel het geactualiseerde RIO als het BSD zijn in de conceptfase voorgelegd aan de Archiefcommissie van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze commissie werd in 2000 ingesteld en heeft als doel het creëren van extra waarborgen ten aanzien van archiefbeheer en –selectie op het ministerie door middel van het verstrekken van advies. Anno 2006 bestaat deze commissie uit zo'n zeven vaste leden die allen kunnen worden beschouwd als deskundigen ten aanzien van het Nederlands buitenlands beleid. De commissie wordt momenteel voorgezeten door prof. dr. A.E. Kersten.

Naar aanleiding van het bovenstaande heeft het Nationaal Archief het niet nodig gevonden om tijdens het driehoeksoverleg een "externe" materiedeskundige bij het overleg te betrekken dan wel een historische maatschappelijke analyse (HMA) uit te voeren. Vragen die tijdens het driehoeksoverleg opkwamen zijn mede afgestemd met de Archiefcommissie.

TIJDENS HET DRIEHOEKSOVERLEG IS DE VOLGENDE PROCEDURE GEVOLGD:

Het driehoeksoverleg tussen het ministerie van Buitenlandse Zaken en het Nationaal Archief over de concept-selectielijst vond zowel mondeling als schriftelijk plaats in de periode maart 2007 tot en met mei 2007. De uitkomsten van het driehoeksoverleg staan weergegeven in het onderstaande inhoudelijk verslag.

Belangen ex artikel 2, sub b en c Archiefbesluit 1995

Tijdens het opstellen van het BSD en tijdens het gevoerde driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het onder sub d. van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. Als uitgangspunt van het overleg gold de door het Nationaal Archief gehanteerde selectiedoelstelling, die inhoudt dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving, maar ook van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen, voor zo ver deze zijn te reconstrueren uit overheidsarchieven.

Om op basis van deze selectiedoelstelling tot een waardering van de handelingen te komen, worden zes selectiecriteria toegepast:

Selectiecriteria	
<i>Handelingen die gewaardeerd worden met B(ewaren)</i>	
Algemeen selectie criterium	Toelichting
1. <i>Handelingen die betrekking hebben op voorbereiding en bepaling van beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan agendavorming, het analyseren van informatie, het formuleren van adviezen met het oog op toekomstig beleid, het ontwerpen van beleid of het plannen van dat beleid, alsmede het nemen van beslissingen over de inhoud van beleid en terugkoppeling van beleid. Dit omvat het kiezen en specificeren van de doeleinden en de instrumenten.
2. <i>Handelingen die betrekking hebben op evaluatie van beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan het beschrijven en beoordelen van de inhoud, het proces of de effecten van beleid. Hieruit worden niet per se consequenties getrokken zoals bij terugkoppeling van beleid.

Selectiecriteria	
3. Handelingen die betrekking hebben op verantwoording van beleid op hoofdlijnen aan andere actoren	Hieronder valt tevens het uitbrengen van verslag over beleid op hoofdlijnen aan andere actoren of ter publicatie.
4. Handelingen die betrekking hebben op (her)inrichting van organisaties belast met beleid op hoofdlijnen	Hieronder wordt verstaan het instellen, wijzigen of opheffen van organen, organisaties of onderdelen daarvan.
5. Handelingen die bepalend zijn voor de wijze waarop beleidsuitvoering op hoofdlijnen plaatsvindt	Onder beleidsuitvoering wordt verstaan het toepassen van instrumenten om de gekozen doeleinden te bereiken.
6. Handelingen die betrekking hebben op beleidsuitvoering op hoofdlijnen en direct zijn gerelateerd aan of direct voortvloeien uit voor het Koninkrijk der Nederlanden bijzondere tijdsomstandigheden en incidenten	Bijvoorbeeld in het geval de ministeriële verantwoordelijkheid is opgeheven en/of wanneer er sprake is van oorlogstoestand, staat van beleg of toepassing van noodwetgeving.

Belangen van de archiefbescheiden voor de overheidsorganen en de recht- en bewijszoekende burger

Bij de handelingen die zijn gewaardeerd voor vernietiging op termijn, is de termijn vastgesteld met het oog op het belang van de archiefbescheiden voor overheidsorganen en voor de recht- en bewijszoekende burger. De beoordeling en vaststelling van de maximale termijnen zijn geschied door de deskundigen van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris hebben zich ervan vergewist dat zij gezien hun inbreng en functie inderdaad kunnen gelden als deskundigen.

Belangen van de te bewaren archiefbescheiden voor het historisch onderzoek

In het driehoeksoverleg hebben de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris primair de belangen van het historisch onderzoek behartigd. Daarnaast hebben ook de overige deelnemers hun gedachten laten gaan over de vraag op welke wijze het belang van de bescheiden voor later historisch onderzoek in de selectielijst tot uiting zou moeten worden gebracht. Door de deelnemers aan het driehoeksoverleg is ook de mening van de materiedeskundigen gevraagd.

Ingevolge artikel 5, onder e, van het Archiefbesluit 1995 kan neerslag van bepaalde, als te vernietigen gewaardeerde handelingen betreffende personen en/of gebeurtenissen van bijzonder cultureel of maatschappelijk belang, van vernietiging worden uitgezonderd.

INHOUDELIJK VERSLAG

Algemeen

Tijdens het driehoeksoverleg bleek dat een aantal handelingen uit het hier behandelde BSD ook in het RIO 23 "De toelating van vreemdelingen" voorkomen. Deze zijn echter nog niet vastgesteld voor het ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarom is besloten deze handelingen in dit BSD op te nemen (zie handelingen 92, 93, 94).

Het Nationaal Archief stelt voor om in het BSD duidelijk het verschil tussen een programma en een project aan te geven, dat maakt het onderscheid tussen de handelingen die daar betrekking op hebben duidelijker (zie bijvoorbeeld handeling 26 en handeling 31) voor onderzoekers. Het ministerie van Buitenlandse Zaken zal een uitleg opnemen in de desbetreffende paragrafen.

Opmerkingen bij de handelingen

Handeling 23 *(Het beheren en vaststellen van budgetten ten behoeve van thema's)*

Het Nationaal Archief geeft aan dat afgaande op de formulering van deze handeling het een neerslag verwacht van financiële stukken, maar kijkend naar het product en de opmerking lijkt het alsof het hier een handeling betreft waarin verantwoording wordt afgelegd. Het ministerie geeft aan dat de handeling onduidelijk is geformuleerd en zal de handeling aanpassen. Ook zal de waardering van een B in V 10 jaar worden gewijzigd.

Handeling 35 *(Het treffen van een afbouw- en overgangsregeling voor programma's)*

Het Nationaal Archief vraagt zich af wat deze handeling precies inhoudt. Gaat het hier enkel om organisatorische en praktische neerslag? Dan zou het een V waardering voor deze handeling voorstellen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken geeft aan dat dergelijke regelingen worden opgesteld als een bepaald Ontwikkelingssamenwerking-programma (in een bepaald land) wordt beëindigd. De regeling geeft concrete richtlijnen voor de afbouw van het programma (afwikkeling van aangegane verplichtingen en toezeggingen). Het zal deze uitleg bij de handeling laten opnemen. Door deze uitleg wordt het ook duidelijk voor het Nationaal Archief dat een B-waardering gerechtvaardigd is. De B-waardering voor deze handeling zal gehandhaafd worden.

Handeling 44 *(Het verkennen en analyseren van een sector)*

Het Nationaal Archief stelt voor deze handeling een B-waardering voor. De neerslag van deze handeling vormt een mooie bron voor historisch onderzoek. Het ministerie van Buitenlandse Zaken gaat akkoord. De waardering wordt gewijzigd van V 10 jaar in een B-waardering.

Handeling 94 *(Het opstellen van algemene en individuele ambtsberichten over de noodzaak tot asielverlening)*

Het Nationaal Archief stelt voor deze handeling een B-waardering voor. Het ministerie van Buitenlandse Zaken gaat akkoord. De waardering wordt gewijzigd van V 20 jaar in een gesplitste B-waardering en V-waardering.

Handeling 97 *(Het coördineren van de Nederlandse hulpactiviteiten in het kader van internationale rampenbestrijding)*

In het licht van de huidige actualiteit stelt het Nationaal Archief voor deze handeling een B-waardering voor. Het ministerie van Buitenlandse Zaken geeft aan dat aan de handeling een waardering van V 20 jaar is toegekend. Het ministerie is zich ervan bewust dat de neerslag die uit deze handeling voortkomt in uitzonderingsgevallen tot het cultureel, historisch erfgoed kan worden beschouwd. Vandaar ook de lange bewaartermijn. Mocht het archief gerelateerd aan deze handeling voor permanente bewaring in aanmerking komen, dan kan dit van vernietiging worden uitgezonderd door middel van Artikel 5^F van het Archiefbesluit. Besloten wordt dat de V-waardering gehandhaafd blijft.

Over de waardering van de overige handelingen waren alle betrokken partijen het eens.

Het verslag is in mei 2007 voorgelegd aan de bij het overleg betrokken personen. Deze hebben hun goedkeuring aan dit verslag gegeven.